

pride. In koliko njegovih naredb ni zavisnih od slučajnih nagibov?! Če se pozneje prepriča o drugačnem uspehu, prenareja započeto delo. In tako izkuša zboljšati napačno svoje ravnanje in kmetovanje šele po nastali škodi. Takim neprilikam in taki škodi se uže s kraja izognje gospodar, če si uredi svoje gospodarstvo s preudarkom, če si izvoli take vrste užitkov, ki mu zares prinašajo pravih dohodkov.

Kmetijske in kupčijske razmere so se dandanes tako predrugačile, da ni več moči gospodariti po starem kopitu, sicer ubožamo popolnoma. Vsak dan čujemo tožbe o slabih letinah, o slabi kupčiji, o različnih rastlinskih boleznih, škodljivcih, uimah kako dragi so delavci itd. itd. Treba je zategadelj tudi nam preudarjati in računati, kako bomo sedaj preuredili svoje gospodarstvo, da bode primerno razmeram, v katerih sedaj živimo in gospodarimo. Le tako si moremo pomagati iz sedanjega žalostnega položaja.

Posedaj nam bode pridelovati pravšno le take sadeže, ki jih je v resnici vredno. Pri poljskih sadežih bode treba pravega kolobarjenja. Živinorejo bode urediti primerno našemu gospodarskemu namenu. Poprijeti se bode z vsemi silami umnega sadjarstva. Zemljo je treba, da bode rodovitnejša, namenu primerno gnojiti in obdelovati itd. itd. Stroškov se moramo po možnosti ogibati! Nasprotno pa moramo kolikor le moči pomnožiti vse vrste dohodkov. Le tako si moremo zboljšati svoj gospodarski položaj, drugače pa ne ob današnjih razmerah!

—n.

Sadno drevje v cvetličnih loncih.

Prav priporočila vredne ter zelo poučna in zabavna je vzgoja sadnega drevja v cvetličnih loncih. V ta namen pristoje najbolj jablani, hruške, pa tudi razno koščičasto sadje, kakor breskve, marelice, češplje in črešnje. Koščičasto sadno drevje v loncih ni toliko trpežno in rodno kolikor peškasto. Za vzgojo v loncih odberi enoletne požlahtnjence, in sicer jablani na ivanovo jabolko, hruške pa na kutino cepljene. Podloge naj bodo dobro ukoreninjene. Te cepljence pa sadi spomladi v 20 do 25 $\frac{1}{m}$ široke lonce, napolnjene z zmesjo od najboljše vrtnje zemlje, nekaj svišča in preko $\frac{1}{10}$ ilovice, ter primešaj še nekoliko rožja, t. j. odpadkov od rogov, ali pa kostne moke. Vsajeno drevje skrajšaj na 40 do 50 $\frac{1}{m}$ visokosti. Poganjke iz gorenjih popov porabi za krono, niže pa odstrani. Drugo pomlad skrajšaj vse poganjke, ki so namenjeni za krono, na dva do tri pope. Tudi prihodnja leta delaj tako in glej, da daš kroni obliko krogle ali piramide.

Pri sajenji skrbi za dober odtok vode, in sicer s tem, da naložiš na odcedilno luknjo lonca do 3 $\frac{1}{m}$ visoko črepinj. Drevesce vsadi tako, da pride koreninski vrat v površje zemlje. Lonca ne napolni popolnoma, ampak praznega ostani še kake 3 do 4 $\frac{1}{m}$ od vrha. Pred sa-

ditvijo poreži vse bolne, nagnile in poškodovane korenine prav gladko in skrajšaj vse močne korenine za tolko, da morejo lahko v lonec. Na sklado od črepinj deni toliko prsti, da je potem na njo postavljeno drevesce v prej omenjeni legi. Na korenine in ravno tako tudi vmes in pod korenine naspi prsti, potem jih pritisni in lonec pomajaj, da se zemlja dobro uleže. En dan ali dva dni po saditvi prav dobro prilij. Drevesca v loncih postavi potem na kak zaveten kraj, ki pa prihajata do njega zrak in solnce in kjer jih lahko mraza varuješ. Loncev ne postavljalj na golo zemljo, ampak jim kaj podloži, da ne morejo črvi vanje lesti.

Po leti oščipaj poganjke, dokler ne olesene, do 10 do 12 $\frac{1}{m}$ dolgosti, to jim pospešuje rodnost. Vselej kadar je zemlja suha, moraš jo dobro zaliti; ako to zamudiš, osiplje se cvetje, ali pa odpada sadje.

Če si tudi kostne moke ali rožja primešal, vendar je dobro, rodovitnemu drevju še po leti gnojiti. Zato je najbolj pripraven kak umeten gnoj, v vodi raztopljen. Ako hočeš dobiti posebno velike plodove, pusti po majhnih drevescih kakih 5 do 6, po večih 15 do 20 plodov.

Pozno jeseni, ko listje odpada, vzemi drevesca iz loncev in vsadi jih v zemljo s prstjo vred. S tem se zemlja očisti in odpočije, drevo pa ostane rodno. Prihodnjo spomlad pa vsadi drevesca zopet v lonce, tedaj odstrani nekaj stare prsti izmed korenin in jo nadomesti s svežo in rodovitno.

Pogovor županov s kmetovalcem o pokončevanju mrčesja po sadovnjakih.

Kmetovalec: Smem li vprašati, kaj je na črni deski zopet naznanjeno?

Župan: Ukaz, da se morejo goseničje zalege z dreves po zimi otrebiti.

Kmetovalec: Torej zopet nov ukaz; naposled nam še zaukažejo, koliko telet sme kdo imeti ali ovac!

Župan: Koliko živine da kdo ima, to je popolnoma njegova reč. Ako pa gosenice v Vašem sadovnjaku meni nič tebi nič izlezejo, ne bodo ostajale samo pri Vas, ampak napadale bodo tudi sosednje sadovnjake in narejale veliko škode.

Kmetovalec: Kdo se bode za vsako reč posebe brigal? Pokončevanje gosenic prepustimo slobodno ptičem.

Župan: Vprašanje, bode li v prihodnje naše sadje prospevalo, da bo kaj pridelka za prodaj, je zelo važno. Marsikateri srednji in manjši posestnik more si pomagati le, če kaj sadja proda. Ptičev je zadnjih 20—30 let vedno menj, sadnega drevlja pa od leta do leta več. Ako bi torej kmetovalci sedaj roke križem držali, ni se nadejati dobrih sadnih letin.

Kmetovalec: Lenuharil nisem svoje žive dni nikoli. Ne bi se torej branil za pokončanje drevesnega mrčesja

nekaj storiti, ko bi le vedel, kako bi mu do živega mogel priti.

Župan: Le pogledite malo okolo sebe, kaj vidite?

Kmetovalec: No, dolg drog pa na njem skrivljeno železo.

Župan: S tem orodjem zelo lahko z dreves potegnemo zalege gosenice zlatoritke, drevesnega belina, glogovega zavijača in drugih metuljev, čijih nedorasle gosenice se zapredajo po vejicah. Sicer pa ne vidim v svojem sadovnjaku nikjer goseničjih zaleg, bržčas zato ne, ker sem jih vsako zimo marljivo trebil od l. 1868. dalje, ko je obveljala dotična deželjska postava.

Kmetovalec: Čemu so pa te le ščeti iz jeklenega žičja (drata)?

Župan: Te so posebne vrednosti. Poprej so s strgačami drevesom skorjo strgali, škodovali jim, pa vendar niso povsod goseničjim zalegam po razpoklinah mogli do živega. Z novimi ščetmi se pa vse delo prav dobro opravlja. Starejša drevesa treba poprej z milnico ali z lugom namočiti, da se jim mah in lišaji laže odpravijo. Jajčka metulja zavijača so kakor prstan nabrana okolo posameznih vejic ter se ne dajo lahko strebiti. Treba torej vejico odrezati.

Kmetovalec: Drugega orodja ni treba?

Župan: To orodje, katero vidite, zadostuje zoper najhujše škodljivce sadnemu drevju. Pozneje treba seveda še drugih pomočkov.

Kmetovalec: Smem li zopet priti, gospod župan?

Župan: Slobodno, kolikokrat le hočete.

Nekaj o hranitvi sadja.

Ljudje semtertja tožijo: „Letos ne velja sadje nič, o božiči so bila moja najlepša jabolka uže nagnila.“

Zopet drugi: „Moje sadje je uže velo in suho.“ Tretji mrmra: „Moje sadje se je navzelo neprijetnega okusa, nihče ga ne kupi.“

Tako bodo ljudje vsako leto tožili, če se ne izpametujejo in ne popuste nekaterih starih navad ter se poprimejo novega načina sadje hraniti. Ta način je zelo priprost, kakor bi ga natura sama bila zaukazala. Najprvo je, da sadje o pravem času potrgamo. Zastonj je sveži sad hraniti, če ni dozorel. Nezreli sad začne kmalu v peškah gniti, uvene in se skrči v majhen klopčič. Nadalje moramo sadje opazno trgati, najbolje z roko. Res je, nekaterim trdnim zimskim jabolkom ne škoduje. Drugače pa je zastran žlahtnih, sočnatih jabolk in hrušek. Njim škoduje najmanjše obtolčenje. Ob najneznatnejši rani, katere še s prostim očesom ne opazimo, začne goba rasti, t. j. sad začne gniti.

Zatem treba sad lepo razvrstiti in vsa slabejša, od črva navrtana jabolka itd. odbrati ter jih pustiti 14 dni, da se izhlape. Potem šele jih spravimo v shrambo. In to je najvažnejše delo. Shramba bodi le srednje suha

ter v njej enakomerna temperatura 1—5° R. Zakaj nam jabolka po sobah ne ostajajo dolgo čvrsta? Prav zato ne, ker so ali presušne, ali pretople, ali se temperatura po njih prepogosto izpremenjava: kajti v presušenih sobah sad prehitro uvene in se skrči, v pretopilih rado gnije, v premrzlih pa zmrne. Veliko boljše sadne shrambe so kleti, zlasti če so dovolj globoke in če je v dnu pesek ali ilovica, ki vode ne propušča.

Sedaj moramo še skrbeti, da ne bode v kleti pretoplo, premokro in nič prepriha; kajti to troje je največ krivo, da se tudi po kletih sad ne ohrani. Tudi drugih takšnih reči, ki gnijlobo pospešujejo, ne smemo v kleti imeti. Niso pa sadjarji vsi enih misli, je li v kleti boljše sad prosto po deskah razložiti ali ga v sode vložiti. Po deskah razpoloženo sadje moremo vsak čas pregledovati in gnilo odbirati, v sodih pa se dalje ohrani sadež, ker ne moreta svetloba in zrak toliko vplivati.

Kdor po razloženem načinu ravna, ta bo sadje skoraj celo leto ohranil sveže in sočnato ali za domačo porabo ali za prodaj. Tako lahko pričaka cene, ki je dvakrat, trikrat, petkrat večja nego jeseni. Marsikteri sadjar, ki je modro hranil po razloženem načinu sadje, postal je ščasoma bogat mož.

Razne reči.

* Šparglje moreš po zimi imeti, ako tako le ravnaš: V kleti naspi do 1 $\frac{c}{m}$ na debelo gnoja in listja ter naspi na to 20 $\frac{c}{m}$ dobre prsti. Na prst postavi štiri- do petletne špargljeve rastline, in jih 25 $\frac{c}{m}$ visoko z zemljo zaspi. Ker te rastline ne poganjajo močno, moraš jih precej na gosto saditi. Zemljo poškopri, če treba, z gorko vodo, in pridelal bodeš prav finih špargljev, kateri postanejo, ker rasto v temini, zelo dolgi.

* Naj li trnje po podlogah za rože odstranimo? Za rože je bolje, ako ostane trnje, ker so gole podloge občutljivejše proti mrazu in vetrovom. To pa prihaja od tod, ker trnje odstranimo s silo in zato poškodujemo manj ali bolj tudi lubad. Ako pa trnje odpade samo, ali če je odstranimo tako z nožem, da ga ostane še nekaj po deblu, pa nima to nobenih slabih nasledkov, marveč je s takimi podlogami potem pripravneje ravnati.

* Da ne odpadejo cvetni popki rastlinam v sobi ali v cvetličnjaku, moraš večkrat poškopiti tudi listje z vodo, katera nadomestuje prepotrebno roso. Cvetlice na mrzlem oknu poškopri z mlačno vodo. Na ta način ohraniš rastline čvrste, in cveto ti obilo.

* Da ti okna v hlevih ne zmrznejo, potresi mokra, kakeršna so vedno v hlevih, z drobno stolčeno soljo. Solna voda zmrzne še le ob hudem mrazu, kakeršnega navadno ni pri nas.